

NOAH - Friends of the Earth Denmark
16. februar 2016

Miljøbevægelsen NOAH
Nørrebrogade 39, 1
2200 København N
Tlf. 35 36 12 12
noah@noah.dk
www.noah.dk

NOAHs bemærkninger til:

Strategisk miljøvurdering vedr. ændrede gødskningsnormer; j. nr. 15-4112-00010

I det udsendte høringsmateriale står:

“Med den nyligt indgåede aftale mellem regeringen (Venstre) og Konservative, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance om en Fødevarer- og landbrugspakke er der opnået enighed om at gennemføre en række konkrete initiativer, der skal ruste landbrugserhvervet til at øge råvaregrundlaget og eksporten samt skabe job og beskæftigelse i hele Danmark. Et af initiativerne går på at ændre kvælstofreguleringen, således at landmændene kan øge gødningstildelingen på markerne. Forslaget til plan om ændrede gødskningsnormer, som udgør en ændring af den gældende nitrathandlingsplankan, kan påvirke vandmiljøet. Der er derfor foretaget en miljøvurdering af planen i vedhæftede miljørapport, jf. § 7 i lovbekendtgørelse nr. 1533 af 10. december 2015 om miljøvurdering af planer og programmer. I medfør af § 8 i miljøvurderingsloven offentliggøres forslaget til plan og miljørapporten hermed med henblik på eventuelle bemærkninger fra myndigheder og offentligheden indenfor en høringsfrist på 8 uger.”

Helt overordnet, vil vi protestere imod den øgede udledning af kvælstof til omgivelserne, som det fremsatte lovforslag vil medføre. Det fremgår tydeligt af Miljørapporten, at dette vil påvirke vandmiljø, biodiversitet og klima i negativ retning.

Vi vil endvidere protestere imod, at man fra Miljø- og Fødevarerministeriets side forsøger at nedtone disse negative påvirkninger ved at indregne modsatrettede tendenser, der er et resultat af lovgivning, der har til formål at nedbringe kvælstofforureningen markant. Denne lovgivning er jo netop sat i verden, fordi kvælstofforureningen er alt for stor på nuværende tidspunkt.

Det er helt uacceptabelt, at man tillader sig at misbruge denne lovgivning til – ved hjælp af vildledende beregninger, hvor man modregner det man kalder ‘baseline-effekten’ – at bilde offentligheden ind, at afviklingen af kvælstofnormerne ikke vil føre til (ret meget) øget udledning af kvælstof til omgivelserne. På den måde lander miljøvurderingen på det besynderlige resultat, at det kun er en ganske lille del af de øgede udledninger, der er behov for at imødegå ved hjælp af såkaldte ‘afværgeforanstaltninger’ – nemlig kun den lille del, der er tilbage, når man har trukket ‘baseline-effekten’ fra.

Det er jo ikke tilstrækkeligt at bevare status quo i forhold til udledninger – de skal nedbringes!

Oven i købet er afværgeforanstaltningerne formuleret som hensigtserklæringer – og det gentages igen og igen i miljøvurderingen, at *“Merudledning af kvælstof [...] vil blive søgt imødegået af afværgeforanstaltningerne”* (eller tilsvarende formuleringer). Det skal først undersøges nærmere, forstås. Så der er ikke nogen sikkerhed for at selv disse forholdsvis begrænsede afværgeforanstaltninger vil virke efter hensigten.

NOAH indgav 21. oktober høringssvar til: Udkast til Lov om ændring af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække (Justering af reglerne om kvælstofnormer); det er dette udkast der nu har udmøntet til i det foreliggende *“Plandokument vedrørende forslag til ændring af gødskningsnormer”*, der omhandler det fremsatte lovforslag om ændring af jordbrugets anvendelse af gødning). Lovforslaget indeholder (ligesom udkastet fra oktober sidste år) en bemyndigelse til miljø- og fødevarerministeren til at fastsætte afgrødernes kvælstofnormer. Hensigten er, at ministeren i forbindelse med udmøntningen af bemyndigelsen ved bekendtgørelse kan påbegynde en udfasning af de reducerede kvælstofnormer. Planen for udnyttelse af lovens bemyndigelse indeholder en beskrivelse af nye regler for, hvor meget kvælstof landmændene må anvende på deres landbrugsarealer, og det er således denne plan, der er genstand for den miljørapport, der er udsendt til kommentering.

I forhold til udkastet fra oktober sidste år er der ikke sket forbedringer. Det, der i udkastet blev omtalt som *“andre foranstaltninger”* (der skal gennemføres med henblik på at overholde EU-lovgivning, når der nu skal kunne udledes langt mere kvælstof end det ellers var planlagt) hedder nu *“afværgeforanstaltninger”*, men det er ikke blevet meget mere konkret hvori de består.

Vi kan dog læse at:

“Miljø- og Fødevarerministeriet er ved at afdække mulighederne for inden for rammerne af statsstøttere reglerne at sikre, at der på nærmere identificerede arealer anvendes konkrete kvælstofreducerende virkemidler. Som udgangspunkt arbejdes der for at etablere en licitationsmodel, hvorefter staten indhenter tilbud fra landbrugerne på, hvilket beløb de skal have i kompensation/betaling for at levere virkemidler (fx efterafgrøder) i større omfang end det, de er retligt forpligtet til efter lovgivningen. Staten vil herefter udvælge de arealer, hvor landbrugerne har tilbudt at udføre ydelsen til den laveste pris.”

På grundlag heraf kan vi konkludere, at mens landmændene skal have friere rammer til at forurene med kvælstof, så skal de have penge for at anlægge de omtalte afværgeforanstaltninger – betalt af skatteyderne.

Vi kan også læse at:

“Inden for nitrاتفølsomme områder udarbejder kommunerne aktuelt indsatsplaner efter vandforsyningslovens § 13 på baggrund af grundvandskortlægningen, der gennemføres for områder med særlig drikkevandsbeskyttelse (OSD) og indvindingsoplande til almene

vandforsyninger udenfor OSD. Indsatsplanerne indeholder den supplerende, målrettede grundvandsbeskyttelse, som er nødvendig for at sikre drikkevandsinteresserne mod forurening. Omkostninger til gennemførelse af rådighedsindskrænkninger (typisk dyrkningsaftaler) i medfør af indsatsplanerne bliver typisk betalt af vandforbrugerne (herunder borgerne) over vandprisen. Øget nitrattilførsel kan medføre, at kommunerne skal gennemføre yderligere kompenserende foranstaltninger, for at vandforsyninger kan overholde drikkevandsdirektivets krav til nitratindholdet i grundvand på 50 mg/l.”

På grundlag heraf kan vi konkludere, at mens landmændene skal have friere rammer til at forurene grundvandet med kvælstof, så forventes de rådighedsindskrænkninger, der bliver nødvendige som resultat af den forøgede gødsning, at skulle betales af vandbrugerne.

Klimapåvirkningen negligeres

Miljøvurderingen med hensyn til lovforslagets betydning for klimaet er ligeså ukonkret som i lovudkastet fra oktober. Vi tillader os derfor at gentage dele af vores høringssvar fra dengang vedr. forslaget mulige betydning for klimaet. I forhold til dansk landbrugs klimapåvirkning, vil de foreslåede ændringer nemlig trække i den forkerte retning.

Fra 1990 til 2012 faldt landbrugets emissioner (fra lattergas og metan som defineret når Danmark skal indberette emissioner til UNFCCC) fra ca. 12,5 mio. tons CO₂e til ca. 9,6 mio. tons CO₂e (ekskl. LULUCF), hvilket er et fald på ca. 23 %. **Næsten hele reduktionen er sket som et fald i emissionen af lattergas (N₂O).**

N₂O-emissioner fra landbruget var 17.400 ton i 2012, hvilket udgør ca. 90 % af den samlede udledning af N₂O. Dette kan omregnes til 5,4 mio. ton CO₂e, hvilket svarede til ca. 11 % af Danmarks samlede emissioner af klimagasser.

De største lattergasemissioner stammer fra landbrugsjorderne. Det er især tilført gødning (kunstgødning og husdyrgødning) samt den dertil knyttede kvælstofudvaskning, der har givet – og stadig giver – anledning til de største emissioner (DCE48).

De historiske reduktioner siden 1990 frem til i dag i udledningen af lattergas er sket sideløbende med de tiltag, der har fundet sted for at mindske kvælstofforureningen. **Reduktionerne er især sket i forbindelse med, at kvælstofnormerne blev sat ned samt forbedret kvælstofudnyttelse i husdyrgødningen, der har resulteret i mindsket behov for kunstgødning.** Begge dele er en følge af en række handlingsplaner, hvis primære formål har været at nedbringe kvælstofudledningerne.

I fremtiden forventes de største reduktioner af klimagasser (ifølge Business As Usual-scenariet i DCE48) at blive opnået ved fortsatte forbedringer i gødningshåndtering og dermed øget/forbedret tilførsel af husdyrgødning, sideløbende med fortsat fald i brugen af kunstgødning, der samtidig mindsker emissioner forbundet til N-udvaskning. Den hidtidige tendens ift. reduktion af landbrugsarealet forventes at fortsætte, bl.a. udtages flere organiske jorde fra produktionen. **Der**

forudsættes i dette scenarie ikke ændringer i kvælstofnormerne. Faldet i N₂O-emissioner 1990-2010 forventes i scenariet (DCE48) at fortsætte, men i et langsommere tempo end hidtil. Det forventede resultat af de projicerede tiltag vil samlet reducere N₂O-emissionerne ca. 13 %, nemlig et fald fra 5,4 mio. tons CO₂e i 2012 til 4,6 mio. tons CO₂e i 2030.

Dette vil regeringen og dens støttepartier nu sætte over styr.

Set i lyset af at regeringen sideløbende med denne ændring i forhold til gødskning også vil fjerne kravet om randzoner og efterafgrøder – begge dele tiltag, der ellers har potentiale til at nedbringe emissionerne, er det endnu mere uacceptabelt at fjerne restriktionerne på kvælstoftilførslen.

Klimaaspektet kommer oveni det uacceptable i at tillade øget kvælstofforurening med alle de negative konsekvenser det vil have for vandkvalitet og biodiversitet.

Venlig hilsen, på vegne af NOAH

Bente Hessellund Andersen